

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:
Pe an 28 cor. $\frac{1}{2}$ an
14 cor. $\frac{1}{4}$ 7 cor.
Un număr 30 fileri.

□ □

Pentru străinătate:
Pe un an 32 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 16 cor. $\frac{1}{4}$ an
8 coroane.

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond:
odată 84 fil., a doua
oară 72 fil., a treia
oară 60 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Mercurea și Sâmbăta.

Prea Sfinția Sa
Papa Benedict al XV-lea
și
Biserica gr.-cat. română.

II.

Luând deci cunoștință corul episcopesci a provinciei noastre mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș despre aceste prealalte și foarte salutare hotăriri ale Prea Sfinției Sale, l-am adresat o preaumilită scrisoare omagială de mulțămintă, al cărui cuprins este următor:

Preafericite Părinte!

Umiliții Episcopi ai provinciei bisericești de rital greco-român de Alba-Iulia și Făgăraș, foarte tare Ne-am bucurat în Domnul, văzând acel preavenerat document, prin care Preasfinția Ta de curând Te-ai milostivit a înființa spre nespusa bucurie a întregii lumi catolice, Sacra Congregațiune pentru biserica orientală.

Căci prin această instituție călcând pe urmele înaintașilor Tăi de fericită pomenire și continuând ostenele lor apostolice, nu numai ai dovedit, Preafericite Părinte, o bunăvoință deosebită față de biserica orientală, în cea mai mare parte a ei atât de nefericită, fără ai arătat și mijlocul cel mai puternic pentru promovarea Sfintei Uniri, și prin aceasta a o face să-și recâștige înflorirea și mărirea de odinioară.

Iar prin faptul, cu atâta mai nobil, cu cât era mai puțin de așteptat, ca în fruntea noiei Congregațiuni Te-ai pus însuși Prea Sfinția Ta, s'a ridicat foarte mult valoarea operei și în același timp nouă tuturora ni-s'a făcut deosebit de mare bucurie și multă îndestulare.

Iar institutul pontificiu pentru promovarea științelor lucrurilor orientale, pe care l-a-ți înființat în Roma, sub auspiciile numitei Con-

gregațiuni, unic în felul său, dar întru toate potrivit stării de față a științelor, este chemat, ea adevărul religiei catolice să-l arete în deplina sa strălucire dumnezeiască, atât în sine însuș cât și în contra părerilor pline de prejudeții ale fraților nostri desbinați: Așa încât privind de pe acum la rodnicia lui activitate, putem zice ca și odinioară S. Nicefor Constantinopolitanul despre prea aleasa și de Dumnezeu însuflețită ceată a sfinților părinți: „toate câte cu glas plăcut lui Dumnezeu le-au tălcuit și declarat de adevărate, nefățarite și potrivite învățăturilor bisericii lui Dumnezeu, și acele prin hotăriri și legi din însăși gura lor înțelese le-au întărit, după prooroceasca poruncă: *„Mergeți prin porțile mele și faceți cale poporului meu, și pietrile de pe cale le dați în laturi”*. (Isaia LXII. 10), adecă urmând învățăturile evangheliei și ale prorocilor, cari ne deschid nouă porțile mântuirii și cari de mână ne duc la credința în acela, carele a zis: *„Eu sum ușa, prin mine de va intra cineva, se va mântui, și va intra și va eși, și pășune va afla”*. (Ioan X, 9.)

Dând așadară mulțămintă lui Dumnezeu pentru atâta binefacere și exprimând Prea Sfinției Tale preaumilitele noastre simțeminte de felicitare, cerșind apostoliceasca binecuvântare, fierbinte dorim, ca număratoarele bisericii rupte dela dumnezeiescul Scaun al fericitului Petru și împrăștiate prin vastul Orient, urmând îngrijirei Tale părintești, cu ajutorul lui Dumnezeu, cât mai curând să grăbească la un singur liman, unde sub steagul S. Uniri desăvârșite dimpreună cu noi să cânte majestosul imn de bucurie al părinților sinodului dela Florența!

„Preafericitului și Preasfântului și întocmai îngerilor: Intru Hristos Părintele Părinților, și Stăpânul adevăratelor Apostolicești Biserici, ca niște robi ție înainte căzând, sărutăm

urmele picioarelor Mărirei și Preasfinției Tale putere și Domnie!” (Pravilla cap 395).

Dat în Blaj din reședința mitropolită, la 5 Decembrie 1917.

Victor Mihályi de Apșa m. p.

Arhiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

Demetriu Radu m. p. Valer T. Frentiu m. p.

Episcopul Orășii-mari. Episcopul Lugojului.

Iuliu Hosszu m. p.

Episcopul Gherlei.

*

La aceasta preaumilită scrisoare Prea Sfinția Sa cu datul 25 Februar a. c. s'a milostivit a da următorul preamângăietor răspuns:

Venerabilului Frate Victor, arhiepiscop de Alba-Iulia și celorlalți Episcopi Greco-Români

Benedict PP. XV.

Venerabililor Frați,

mântuire și binecuvântare apostolică.

Foarte Ne-a înveselit scrisoarea comună, prin cari Ne aduceți călduroase mulțumiri pentru nu de mult săvârșita înființare pe seama Bisericii Orientale a Congregației speciale și a Institutului de studii mai înalte. Ne bucurăm adecă văzând, că cele făcute de Noi le aflați și voi nu numai de folositoare pentru promovarea intereselor catolice în Răsărit, ci și de foarte potrivite pentru înfăptuirea unirii bisericilor. Din partea Noastră suntem hotărâți a încerca și a săvârși și pe viitor tot numai ce se va vedea a fi în interesul acestei cauze. Dreptaceea nimic nu e nici mai de laudat, nici mai de plăcut, ca și felicitarea voastră: pentru că ea ne încredințează, că voi încă vă veți pune toate străduințele voastre în serviciul aceleiaș cauze. Să nu încetăm însă a cere dela mila Domnului-rodă ostenele noastre: căci el este celace, luminând cu darul său mințile și mișcând inimile, are să intrunească pe toți în aceeaș simțire și gândire cu noi. Intru chezeșia darurilor cerești și întru mărturie despre deosebita Noastră bunăvoință, cu toată

iubirea împărtășim vouă, Venerabili Frați, clerului și poporului vostru binecuvântarea apostolică.

Dat în Roma la s. Petru, ziua 25 a luni lui Februarie, anul Domnului 1918; al Pontificatului Nostru anul al IV-lea.

Benedict PP. XV. m. p.

*

Cu mare mângâiere și cu adâncă venerațiune cetind noi aceasta Epistolă scrisă cu mâna proprie a Preafericitului nostru Părinte și ținându-o de o nouă dovadă a dragostei Sale părintești față de Biserica noastră, vă-o împărtășim și vouă Venerați Frați și iubitorului popor credincios, ca împreună bucurându-ne, fierbinte să ne rugăm lui Dumnezeu pentru îndelungata și fericita viață a Prea Sfinției Sale Papa Benedict XV. și pentru înălțarea și mărirea s. Bisericii catolice. Și să deie preabunul Dumnezeu, ca dragostea părintească a supremului Păstor al turmei lui Hristos și splendoarea Bisericii Lui, să fie și pentru iubita noastră Biserică română unită izvor de pace, bunăstare, înflorire și glorie neperitoare.

Și astfel cu dragoste părintească talmăcindu-vă binecuvântarea apostolică a Prea Sfinției Sale Papa Benedict XV. și însoțindu-o cu binecuvântarea Noastră arhierescă, vă dorim la toți sărbători fericite.

Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață le-a dăruit. Și nouă ne-a dat viață vecinică să ne închinăm sfinte învierii lui cei de a treia și!

Oradea-mare, la 25 April 1918.

Episcop Dem. Radu.

Detragerea ajutorului de stat dela vre-o 100 școli gr.-cat. române.

Fostul ministru Apponyi, prin un ordin dat în ultimele clipe ale domniei sale, a subtras, cu finea lui Iunie c., ajutorul dela vre-o sută școli gr. cat. române. Școlile acestea sunt toate cele subvenționate de stat din comitatele Bistrița-Năsăud, Târnava-mare, Făgăraș, Sibiu și Hunedoara. În aceeași vreme s'a dispus înființarea de școli de stat în toate comunele bisericesti de pe teritoriul amintit, locuit în cea mai mare parte de nepoții renumiților și bravilor grănițeri români, cari au sângerat atât de mult pentru tron și patrie.

Aceasta dispoziție, care a umplut de amărăciune inima destul de amă-

rită a poporului nostru, se motivează cu dureroasele și regretabilele aparițiuni de nepatriotism dovedite în ținuta unor fii ai bisericii noastre de pe teritoriul invadat de armata română.

Biserica noastră, care totdeauna a lucrat pentru o educație a filor săi în spirit patriotic nefalsificat, care s'a născut, să contopească în inimi iubirea naturală de neam cu iubirea adevărată de patrie și care a propovăduit și în cele mai grele zile, să se deie lui Dumnezeu ce e a lui Dumnezeu, iar ce e a regelui — regelui, e grav acuzat în ordinul, dlui fost ministru Apponyi. I-se spune că n'a putut delătura cauzele, cari au produs acte de nepatriotism în 1916 și nu le va putea delătura, prin școală, nici în viitor. Acesta e motivul, pentru care dl ministru n'a mai urmat procedura prevăzută în §-ul 12 al. 3. din art. de lege XXVII—1907, unde se spune limpede, că înainte de a se detrage ajutorul de stat dela școli confesionale autoritățile supreme bisericesti-școlare trebuie să fie făcute atente la delăturarea lucrurilor, cari periclitează interesele statului.

Pedepsirea aceasta a bisericii și prin ea a culturii neamului nostru n'o înțelegem. Mai multe sute de mii români s'au luptat de patru ani și se luptă cu aceeași răbdare și pe lângă aceleași suferințe, cu cari se luptă toate neamurile din patrie. Femeile, copiii și bătrânii a unui popor de peste 3 milioane suflete muncesc cu diligență de fier fiecare petec de pământ, ce-l au, pentru hrana lor și pentru alimentarea ostașilor. Plătesc diferitele contribuțiuni fără nici un murmur. Contribue la împrumuturile de stat după starea lor materiale. Se poartă exemplar, împlinind toate ordinele. Și totuș pedeapsă!

Concedem, că unii fii ai poporului nostru, în momente de cea mai grea încercare, au comis acte de nepatriotism. Dar oare câți? Câți dintre aceia, cari s'au dus cu armata dușmană, s'au dus siliți, ori de teama denunțanților ignoranți ori fără suflet, pe cari denunțanți contele Ștefan Tisza, pe la finea anului 1914, li numea »mizerabili«? Câți dintre cei duși nu plâng după patria-mamă, cântând cu durere: Fie pânea cât de rea, tot mai bine în țara mea? Și ne mai permitem o întrebare: Oare dintre maghiarii-săcui n'au fost trași pe banca acuzaților pentru acte de nepatriotism împlinite în toamna anului 1916? Dureros, dar abateri din drumul drept se întâmplă uneori și în cele mai bune familii, fără ca să se poată învinovați și pedepsi toți membrii din familie.

Un principiu elementar de drept pretinde, să se pedepsească numai cel vinovat și nimenea să nu se pedepsească fără a fi ascultat. În cazul de față dl fost ministru al instrucțiunii publice a purces cu totul contrar.

Conducătorii bisericii noastre, Preasfinții episcopi: Dr. Demetriu Radu, Dr. Valeriu T. Frențiu, Dr. Iuliu Hosszu și vicarul capitular Dr. Vasile Suci, cunoscând primejdia, cu care ne amenință ordinul fostului ministru Apponyi, și-au ținut de sfântă datorință, să se înțeleagă împreună și să procedeze unitar. În 30 Maiu au ținut conferință episcopescă în Oradea, luând, în cauză, hotărîre pe cât de deamănă, pe atât și de energică, despre ce ne grăește următorul comunicat, ce ni-s'a trimis:

În 30 Maiu 1918, episcopatul provinciei bisericii noastre gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș a ținut conferință în palatul episcopesc dela Oradea-mare. Obiectul principal al conferinței prezidate de seniorul episcopilor nostri, Preasfințitul pâr. Dr. Demetriu Radu, a fost ordinul fostului ministru Apponyi, prin care s'a detras ajutorul de stat dela școlile gr.-cat. române din comitatele Bistrița-Năsăud, Târnava-mare, Făgăraș, Sibiu și Hunedoara.

Episcopatul în conștiința grelei răspunderi, ce o are înaintea lui Dumnezeu și a bisericii, a hotărît, să ceară dela dl ministru al cultelor și instrucțiunii publice, să revoace ordinul jignitor, a cărui motivare e în contradicție cu trecutul patriotic nepătat al bisericii noastre, cu legea, cum și cu jertfele mari de sânge și avere, ce le-a adus fiii bisericii și în războiul actual. Dacă ordinul nu s'ar revoca simplifier, s'a cerut să se urmeze procedura prevăzută în § 12 al. 3. din art. de lege XXVII—1907, făcându-se mai întâiu atente autoritățile supreme bisericesti-școlare la delăturarea cauzelor, pentru cari s'ar putea detrage ajutoarele de stat.

Pentru cazul neașteptat, cd dl ministru nu va revoca ordinul, episcopatul a hotărît susținerea școlilor din puterile proprii ale credincioșilor, adaugând poporul la multele jertfe, ce le aduce și cele mai simțitoare jertfe materiale în scopul păstrării insti-

tușiunilor culturale, pe cari le-au lăsat în funcțiune sutele de mii bărbați români, când au plecat la oaste pentru apărarea patriei comune.

Alegerile de deputați și senatori în România. În tratatul de pace încheiat între puterile centrale și d. Marghiloman, se prevede ratificarea lui din partea corporațiilor legiuitoare române în termenul cel mai scurt posibil. Convocat deci parlamentul român al dlui Brătianu în diferite rânduri pentru a ratifica pacea dela Cotroceni, membrii parlamentului nu s'au intrunit în număr suficient, încât primministrul Marghiloman a trebuit să facă propunerea regelui Ferdinand, ca să disolve parlamentul și să scrie nouă alegeri.

Aceasta s'a și întâmplat. Parlamentul a fost dizolvat și colegiile electorale au fost convocate să se pronunțe în 1, 3 Iunie pentru senat, iar în 5, 7, 9 pentru Cameră.

În fața dizolvării parlamentului partidul liberal s'a intrunit la Iași spre a-și preciza atitudinea. Hotărîrea a adus-o la cunoștința poporației prin un manifest, în care liberalii declară, că să abțină total dela alegeri pe motivul, că țara e în mare parte ocupată de trupe străine, iar națiunea nu e în situația a-și manifesta liber voința pe timpul alegerilor. Acuză partidul conservator al lui Marghiloman, că împetruia legii despre votul universal votată de parlamentul român, susține legea electorală veche a colegiilor, ceea ce înseamnă inaugurarea vechiului sistem, care exclude mulțimea poporației dela dreptul de vot.

Față cu aserțiunile din manifestul liberalilor guvernul Marghiloman răspunde:

„La alegerile de azi în România, nu se mai dă lupte între partide. Nu luptă azi conservatorii cu liberalii, nu e vorba ca țara să aleagă între Brătianu și Marghiloman. Guvernul Marghiloman nu este un guvern conservator, — ci în împrejurările de azi e un guvern național al țării, căruia cel mai bun dintre liberali nu-i crată ajutorul. Guvernul Marghiloman nu se adresează numai partizanilor în opera de recludire, ei face apel, cu o egală dragoste și bunăvoință, la toate inimile și la toate capetele românești, cari vor și cari țin ca cel mai scump lucru, să vadă din nou trăind sănătos un Stat românesc și un neam românesc, liber și stăpân pe destinele sale.“

Iar ziarul „Lumina“ din Bacurești, organul dlui Stere scrie:

„Există un precedent pentru alegeri făcute sub ocupațiune, precedentul Adunării naționale a Franței din 1871. Ori cine poate deschide cartea acestei adunări, urmărind debaterile ei din 17 și 28 Februarie 1871 și poate vedea că alegerile au fost în așa grad libere, încât toți deputații eșiți din departamentele ocupate, s'au dovedit a fi cel mai independenți.“

Dar în fine dlui Brătianu și ceilalți colegi de minister ai lor pot candida în Moldova, ba ei pot accepta chiar mandate dela guvern, pot fi aleși adică cu concursul acestuia. Și avem convingerea că guvernul le va acorda locurile de cari au nevoie, căci prezența lor în parlament e neapărat necesară, atât pentru a-i restrânge în acțiunea

lor de manopere și intrigi extra-parlamentare...

Căci nu ne îndoim că următorul Parlament va eși din aceea largă reformă electorală neapărat necesară și pe care d. Marghiloman a făgăduit-o țării în manifestul prim care-i anunța venirea sa la guvern“.

Dr. Ioan Urban Jarnik.

Este unul dintre puținii filo-români, care nu numai și-a însușit graiul românesc într'un mod ireproșabil, ci simte cu trup cu suflet cu noi. De când ne cunoaște ține legături cu bărbații nostri de știință, cu așezămintele noastre culturale. A fost de față la serbările culturale ale »Asociațiunii« din 1911, aranjate în Blaj, a onorat cu prezența-i iubileul societății »Junimea« dela Iași și a societății academice române »România jună« din Viena. Pretutindenea și-a desfăcut dragostea sufletului său sincer față de cultura și aspirațiunile neamului nostru. S'a interesat până și de Societatea meseriașilor români din Blaj. A scris broșuri și a tradus nuvele și schițe din l. cehă în l. românească. În vremea cumplitului războiu, a luat sub a sa părintească ocrotire pe soldații români răniți și adăpostiți prin spitalele orașului Praga.

Acest simpatic savant de o vioiciune și energie fără pereche, în 29 Maiu a. c. a implinit 70 ani în muncă și cinste. Din acest rar prilej profesorul G. Precup, i-a trimis o adresă de felicitare în numele său și a celor mulți cari îl cunosc și-l stimează.

Venerabilul septuagenar atent și condescent până la extrem îndată după primirea adresei a răspuns profesorului Precup în o scrisoare plină de căldură și dragoste pentru Blaj și tot ce e românesc.

O reproducem în întregime, ca o nouă dovadă, cât de mult ține acest dascăl străin de neamul nostru la Blaj și la așezămintele sale:

»Prea Stimat D-le!

Te rog să primești mulțumitele mele cele mai cordiale pentru urările de bine, pe cari D-Ta ai binevoit să mi-le trimieți cu prilejul iubileului meu de 70 ani ai vârstei. Iată-mă trecut cu de-a binele în breasla moșnegilor, ar fi însă o nedreptate să mă tânguesc de un lucru care este firesc și care cu toată tânguirea nu s'ar putea schimba. Din contra o asemenea tânguire nefolositoare mi-ar amări cele câteva clipe ce-mi va fi poate dat să petrec pe lume.

Răvașul D-Tale îmi fu cu atât mai bine venit de vreme ce vine dintr'un oraș unde am petrecut de

trei ori niște zile fericite în tovărășie cu neuitatul Ioan M. Moldovanu. Cât de bine țin minte cu câtă îngrijire m'a ospătat în vara anului 1876 când pentru cea dintâia oră îmi fu dat să să petrec în mijlocul românilor! Atunci avui parte să cunosc pe vrednicul mitropolit Ioan Vancea de Buteasa, pe canonicul Fekete-Negrușiu, chiar pe Cipariu cu toate că atunci surditatea aproape covârșitoare a curmat firul vizitelor mele. Tot așa i-am văzut pe toți sănătoși și teferi în vara 1879, pe când în 1911 numai Moldovanuș cel atât de iubit și stimat de toți a fost în viață, păstrându-mi tot aceeași dragoste părintească de mai înainte. În locul mitropolitului Vancea am găsit pe Mihályi, care s'a dus și el ca și Meșianu din Sibiu și Hosszu din Lugoj. Te rog să binevoiești de a saluta cordial pe toți cari își mai aduc aminte de mine și le spune că cu drag îmi voi aminti cât voi trăi farmecul Blajului, centru intelectual și cultural al Românilor din țara ungurească. Să trăiți cu bine!

Praga, 19/30 Maiu 1918.

Dr. Ioan Urban Jarnik.

Dee Dumnezeu, ca toți străinii, cari ne învață limba să ne iubească și să se intereseze de noi ca venerabilul iubilant Dr. Urban Jarnik, căruia și dela acest loc îi dorim mulți ani cu bine!

Concurs de primire la preparandia diecezană de fetețe din Gherla.

Cu terminul de 1 Iulie a. c. se publică concurs de primire pe cursul I. al preparandiei diecezane de fete.

La acest curs vor fi primite 25 eleve, cari vor fi îndatorate să locuească în internatul institutului și numai în cazuri excepționale se va concede elevelor să locuească în oraș.

Elevele, cari voiesc să fie primite au să recurgă la acest Ordinariat până la terminul mai sus pus și să dovedească:

1. Cu carte de botez, că în luna Iunie a. c. au implinit etatea de 14 ani și n'au trecut de 18 ani.

2. Cu testimoniu școlar, că au absolvat cu succes patru clase de școală civilă, reală, gimnaz sau de școală superioară de fete și dacă recurenta a fost dispensată dela cutare obiect va avea să facă examen de primire;

3. Cu certificat dat de medic oficios, că este sănătoasă, întreagă și aptă pentru cariera pedagogică, alăturând și certificat de revaccinare;

4. Cu atestat dela oficiul parohial competent, că dela absolvirea studiilor a dovedit purtare morală exemplară;

5. Cu atestat de identitate să dovedească locuința stabilă a părinților și a recurentei.

